

Türk Dış Politikasında Bir Yumuşak Güç Aracı: Türk Maarif Vakfı Örneği

A Soft Power Tool in Turkish Foreign Policy: The Example of Turkish Maarif Foundation

Selahattin Emre KARSLI¹ Abdullah Mert YAZGAN²

¹ Bağımsız Araştırmacı, Doktor

² Bağımsız Araştırmacı

Özet

21. yüzyılda devletlerin dış politikalarında yumuşak güç unsurları giderek önem kazanmaktadır. Bu bağlamda, yumuşak güç ve yumuşak gücün kaynaklarından birisi olan eğitim, uluslararası arenada birer diplomasi aracı olarak öne çıkmaktadır. 2016 yılında kurulan Türk Maarif Vakfı, Türkiye'nin eğitim alanındaki yumuşak gücünü artırmak amacıyla birçok farklı coğrafyada eğitim hizmetleri sunan önemli bir aktör haline gelmiştir. Türk Maarif Vakfı, Türkiye'nin kültürel mirası, tarihsel bağları ve jeopolitik konumunu kullanarak Türk dış politikasında etkin bir rol üstlenmektedir. Bu çalışmada, Türk Maarif Vakfı'nın faaliyetleri incelenerek, Türk dış politikasında yumuşak güç aracılığıyla nasıl bir etki yarattığı ele alınacaktır. Vakfın, özellikle Türkiye'nin hedef bölgelerinde sunduğu eğitim hizmetlerinin, Türkiye'nin uluslararası imajı ve etkisi üzerindeki rolü teorik bir çerçeve içerisinde değerlendirilecektir. Bu makale, yumuşak güç kavramının temel ilkeleri doğrultusunda Türk Maarif Vakfı'nın dış politika aracı olarak işlevini analiz etmeyi hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Türk Dış Politikası, Yumuşak Güç, Türk Maarif Vakfı

Abstract

In the 21st century, soft power elements have become increasingly important in the foreign policies of states. In this context, soft power and one of its key resources, education, have emerged as instruments of diplomacy on the international stage. Established in 2016, the Turkish Maarif Foundation has become a significant actor offering educational services across various regions with the aim of enhancing Turkey's soft power in the field of education. By leveraging Turkey's cultural heritage, historical ties, and geopolitical position, the Turkish Maarif Foundation plays an active role in Turkish foreign policy. This study will examine the activities of the Turkish Maarif Foundation and explore how it creates an impact through soft power in Turkish foreign policy. The educational services provided by the Foundation, especially in Turkey's target regions, will be evaluated within a theoretical framework to assess their role in shaping Turkey's international image and influence. This article aims to analyze the Turkish Maarif Foundation's function as a tool of foreign policy in accordance with the core principles of soft power.

Keywords: Turkish Foreign Policy, Soft Power, Turkish Maarif Foundation

Atıf için (how to cite): Karlı, S.E., Yazgan, A.M. Türk Dış Politikasında Bir Yumuşak Güç Aracı: Türk Maarif Vakfı Örneği. *Fenerbahçe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. (2024); 4(2), 117-130

1. Giriş

Uluslararası ilişkilerde güç kavramı, devletlerin çıkarlarını koruma ve hedeflerine ulaşma çabalarının merkezinde yer almaktadır. Soğuk Savaş dönemi boyunca, güç genellikle sert güç, yani askeri ve ekonomik kapasite üzerinden tanımlanmış ve uygulanmıştır. Ancak Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle birlikte küresel güç dengeleri önemli bir dönüşüm geçirmiştir. Bu yeni dönemde, devletler arasındaki etkileşimde askeri ve ekonomik gücün yanı sıra yumuşak güç unsurları da ön plana çıkmaktadır. Sert gücün tek başına yeterli olmadığı ve maliyetlerinin yüksek olduğu durumlarda, ülkeler yumuşak güce yönelerek kültürel ve diplomatik etki alanlarını genişletme yolunu tercih etmektedir.

Yumuşak güç, ilk defa Joseph Nye tarafından ortaya atılan bir kavram olarak, devletlerin zorlama veya baskı yerine cazibe, ikna ve kültürel çekicilik unsurlarıyla diğer aktörler üzerinde etkili olma kapasitesini ifade etmektedir. Yumuşak güç, bir ülkenin kültürel zenginlikleri, siyasi değerleri, dış politikasının meşruiyeti ve eğitim gibi cazibe yaratan unsurlar üzerinden başka ülkelerde etki yaratabilme yetisini temsil etmektedir. Bu bağlamda, yumuşak güç, devletlerin uluslararası arenada etkin ve sürdürülebilir bir şekilde varlık gösterebilmelerine olanak tanıyan stratejik bir unsur olarak değerlendirilmektedir.

Türkiye, 21. yüzyılın başlarından itibaren, özellikle dış politikasında yumuşak güç unsurlarını etkin bir şekilde kullanmaya çalışmaktadır. Türkiye'nin bu dönemde artan uluslararası rolü, bölgesel ve küresel güç dengelerinde kendisine yer bulma çabasıyla birleşmiş ve ülke, kültürel diplomasi, insani yardım ve eğitim diplomasisi gibi araçlarla yumuşak güç stratejilerini devreye sokmaktadır. Türkiye'nin tarihi ve kültürel bağlarının güçlü olduğu Orta Doğu, Balkanlar, Orta Asya ve Afrika gibi bölgelerde, yumuşak güç önemli dış politika araçlarından birisi olarak ön plana çıkmaktadır. Eğitim ise bu stratejinin en kritik unsurlarından biri haline gelmektedir.

Bu bağlamda yumuşak güç unsurları, devletlerin uluslararası ilişkilerde daha kalıcı ve sürdürülebilir etkiler yaratmasına olanak tanımaktadır. Eğitim ise bir yumuşak güç kaynağı olarak, bu unsurların en etkin olanlarından biridir; çünkü eğitim, kültürel etkileşimleri artırarak bireyler ve toplumlar üzerinde kalıcı etkiler yaratmaktadır. Türk Maarif Vakfı¹, bu bağlamda Türkiye'nin yumuşak güç kaynaklarından birisi olan eğitimi yürüten en önemli kuruluşlardan biri haline gelmiştir. Vakıf, Türkiye'nin yumuşak gücünü artırmak ve dünya genelinde Türkiye'nin kültürel etkisini yaymak amacıyla birçok ülkede faaliyet göstermektedir.

2016 yılında kurulan Türk Maarif Vakfı, Türkiye'nin yumuşak güç stratejisinin en önemli enstrümanlarından biri olarak işlev görmektedir. Türk Maarif Vakfı, Türkiye'nin uluslararası eğitim alanındaki varlığını güçlendirme, küresel düzeyde eğitim fırsatları sunma ve Türkiye'nin eğitim sistemini yayma amacıyla faaliyet göstermektedir. Vakıf, Türkiye'nin kültürel, sosyal ve politik değerlerini eğitim aracılığıyla başka ülkelere tanıtmakta ve Türkiye'ye yönelik olumlu algılar oluşturmayı hedeflemektedir. Ayrıca, Türk Maarif Vakfı, eğitim faaliyetlerinin yanı sıra FETÖ/PDY (Fethullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanması) bağlantılı okulların devralınması ve yeniden yapılandırılması sürecinde de stratejik bir rol üstlenmektedir. Bu yeniden yapılanma ile vakfın Türkiye'nin uluslararası imajını güçlendiren bir yumuşak güç aracı olarak ne denli etkili olduğu görülmektedir.

2. Yumuşak Güç ve Kamu Diplomasisi

Güç, uluslararası ilişkilerde devletlerin kendi çıkarlarını gerçekleştirebilme kapasitesi olarak tanımlanmaktadır (Wilson III, 2008, s. 110-124). Devletlerin diğer devletleri kendi hedefleri doğrultusunda yönlendirme, etkileme veya zorlama yeteneği, o devletin gücünü belirlemektedir. Güç, hem somut hem de soyut unsurlardan oluşmakta; askeri kapasite, ekonomik zenginlik, teknolojik ilerleme gibi bileşenleri içermektedir (Nye, 2004, s. 5-9). Uluslararası sistemde gücün tanımı, tarihsel süreçlerde değişim göstermekte olup, farklı dönemlerde çeşitli şekillerde tezahür etmektedir. Geleneksel anlamda güç, büyük ölçüde zorlama ve baskı araçlarıyla, yani sert güç ile ilişkilendirilmektedir (Mearsheimer, 2001, s. 3-7).

Sert güç, bir devletin diğer devletler üzerinde askeri ve ekonomik araçlarla etkili olma kapasitesini ifade etmektedir. Sert güç kullanımı, tehdit, yaptırım, askeri müdahale gibi doğrudan ve zorlayıcı eylemlerle ortaya çıkmakta; bu güç türü, devletlerin askeri kapasiteleri, silahlanma düzeyleri, savunma harcamaları ve ekonomik baskı kurma yetenekleriyle ölçülmektedir. Sert güç, bir ülkenin zorla veya tehdit yoluyla diğer ülkelerin davranışlarını değiştirme kapasitesine dayanmaktadır (Morgenthau, 1973, s. 26-36).

¹ Kurum yurtdışında "The Turkish Maarif Foundation" ismiyle faaliyet göstermektedir. Bu bağlamda "Türk Maarif Vakfı" olarak çevrilmesi daha uygun olacaktır.

Örneğin, askeri müdahaleler ve ekonomik yaptırımlar, sert gücün en yaygın uygulamaları arasında yer almaktadır. Sert güç, uluslararası ilişkilerde kısa vadeli sonuçlar almak için etkili olabilmekte; ancak uzun vadede düşmanlık, direnç ve istikrarsızlık yaratma potansiyeline sahiptir

Soğuk Savaş dönemi, sert gücün uluslararası siyasetteki egemenliğini de pekiştirmiştir. Bu dönemde güç, büyük oranda askeri kapasitelerin artırılması ve stratejik ittifakların kurulması gibi somut zorlama araçlarına dayandırılmaktadır. Sert güç, askeri güç gösterileri, nükleer silahlanma yarışı ve ekonomik yaptırımlar yoluyla etkisini göstermektedir. Ancak bu dönemde güç kullanımının maliyetleri ve sert gücün yaratabileceği uzun vadeli olumsuz sonuçlar da giderek daha belirgin hale gelmiştir (Waltz, 1979, s. 121).

Buna karşın yumuşak güç, uluslararası ilişkilerde, bir ülkenin askeri veya ekonomik baskılar yerine, çekicilik ve ikna yoluyla etki yaratma kapasitesi olarak ortaya çıkmıştır (Nye, 2004, s. 94). Kavram ilk kez Joseph Nye tarafından, 1990'lı yıllarda literatüre kazandırılmış ve özellikle Soğuk Savaş sonrası dönemde büyük ilgi görmüştür. Yumuşak güç; bir ülkenin kültürü, siyasi değerleri ve politikalarının cazibesıyla diğer ülkeler üzerinde bir etki yaratma yeteneğini ifade etmektedir (Nye, 2004, s. 95). Bu bağlamda yumuşak güç, askeri müdahale veya ekonomik yaptırımların aksine, daha uzun vadeli ve sürdürülebilir bir etki yaratma amacı gütmektedir. Bu güç türü, bir ülkenin dış politikasını şekillendirirken, diğer ülkelerin halkları üzerinde olumlu algılar oluşturma ve uluslararası kamuoyunu etkileme stratejisi olarak kullanılmaktadır. Yumuşak gücün en önemli özelliği, diğer ülkelerin davranışlarını değiştirmek için güç veya tehdit kullanmak yerine, onları çekici kılarak etkili olma çabasıdır (Nye, 2008, s. 85). Günümüzde yumuşak güç, uluslararası ilişkilerde eskisinden daha önemli hale gelmiştir. Bu durum, özellikle küreselleşmenin etkisiyle birlikte, bilgi ve kültürel akışın hızlandığı, sınırların belirsizleştiği ve toplumlar arası etkileşimlerin yoğunlaştığı bir dönemde gerçekleşmiştir. Yumuşak güç, devletlerin yalnızca kendi sınırları içindeki güç unsurlarıyla değil, aynı zamanda sınır ötesi etkileşimler yoluyla da güç kazanmalarını sağlamaktadır (Wojciuk, Michalek, & Stormowska, 2015, s. 298-317).

Yumuşak gücün başarısı, genellikle güvenilirliğe ve tutarlılığa dayanmaktadır. Bir ülkenin değerlerinin, politikalarının ve kültürel unsurlarının diğer toplumlar tarafından çekici bulunması, o ülkenin bu unsurları ne ölçüde içtenlikle temsil ettiğine bağlıdır. Eğer bir ülke, kendi iç politikalarında savunduğu değerlerle çelişen adımlar atarsa, bu durum uluslararası alanda güven kaybına yol açabilir ve yumuşak güç kapasitesini ciddi şekilde zayıflatabilir. Bu nedenle, yumuşak güç stratejileri yalnızca dış politikaların değil, aynı zamanda iç politikaların da bir yansıması olarak görülmelidir (Nye, 2004, s. 104).

Bu bağlamda yumuşak gücün varlığı ve uygulanabilmesi için devletlerin yumuşak gücün kaynaklarına da sahip olmaları gerekmektedir. Bu kaynaklar yumuşak güç kavramının kullanılmasının başlangıcında kültür, siyasi değerler ve dış politika olarak kabul edilmiş olsa da zamanla eğitim de yumuşak güç kaynaklarından birisi olarak kabul edilmeye başlanmıştır (Gautam, Singh, Singh, Bika, & Tiwari, 2024, s. 2).

Yumuşak gücün kaynakları içerisinde yer alan kültürün ise diğer kaynaklardan farklı bir özgül ağırlığı olduğu da kabul edilebilir bir argümandır. Kültürünü uluslararası toplumlar nezdinde yayabilmiş ve kabul ettirebilmiş olan toplumlar yumuşak güç açısından avantajlı hale gelmektedir. Burada da yumuşak güç sonrası ortaya çıkan kavramlardan birisi olan kamu diplomasisi kavramı ortaya çıkmaktadır.

Kamu diplomasisinin ilk ortaya çıkışı Soğuk Savaş süresinde gerçekleşmiş fakat Soğuk Savaş sonrasında da yumuşak gücün bir bileşeni olarak kullanılan bir kavram olmuştur. Soğuk Savaş boyunca yabancı toplumları etki altına almak ve ABD'yi yabancı toplumlara anlatabilmek için yine ABD tarafından çoğunlukla tek yönlü olarak kullanılmıştır. Bu süreçte ABD'nin ülkenin başarılarını, kültürünü ve cazip gelebilecek alanlarını yayabilmek için çeşitli yayımlar yapmış ve programlar geliştirmiştir. Yine bu dönemde gerçekleştirilmeye başlanan öğrenci değişim programları da tam olarak bu amaca hizmet etmektedir.

Kamu diplomasisinin ilk örnekleri olarak kabul edilebilecek olan 1948 yılındaki Smith-Mundt Act ve 1961 yılındaki Fulbright-Hays Act'lerin amacı yabancı ülke toplumları ile ABD vatandaşları arasındaki etkileşimi ve anlayışı arttırmaktır.² 1994 yılına gelindiğinde ise International Broadcasting Act ile birlikte çeşitli yayın organlarının kurularak dünyanın çeşitli bölgelerinde yayınlar yapmasına karar verilmiştir. Yasa ile birlikte de hali hazırda yayın yapmaya devam eden Voice of America, Radio and TV Marti³, Worldnet television, Radio Free Europe/Radio Liberty, and Radio Free Asia The United States

² Snow, N. (1997, August 1). *United States Information Agency*. Retrieved from Institute for Policy Studies: https://ips-dc.org/united_states_information_agency/

³ Radio Marti Kübayı hedefleyen ve Florida sahillerinden yayın yapmakla birlikte 1985 yılında yayın hayatına başlamıştır.

Information Agency çatısı altında çalışmalarına devam etmiştir. USIA'nın faaliyetleri için ABD Kongresinde gerçekleşen bir söylem ise kurumun amacını doğrudan açıklamaktadır: "insanların zihinlerindeki savaşı kazanmak" (United States Congress House Committee on Foreign Affairs, 1963).

USIA kamu diplomasisinin temellerini atan kurum olmuştur. Bununla birlikte USIA'nın gerçekleştirdiği kamu diplomasisi genellikle tek yönlü ve dar kapsamlı kalmıştır. 21. Yüzyıl ile birlikte internet vasıtasıyla tüm dünyaya ulaşımın ve iletişimin çok daha kolay hale gelmesi ile birlikte kamu diplomasisi kavramı da dar anlamından kurtulmuş ve yeni bir niteliğe bürünmüştür.

Kamu diplomasisi II. Dünya Savaşı sonrasında ortaya çıkmasından itibaren iki keskin dönüşüm geçirmiştir. Soğuk Savaş'ın bitimine kadar tek yönlü ve kültürel etkileşim ile propaganda amaçlı kullanılan kamu diplomasisi Soğuk Savaş sonrasında yumuşak güç kavramının da literatüre eklenmesiyle yeni bir boyuta geçmiştir. Bu yeni boyutta ise şeffaflık çerçevesinde ilişkilerin geliştirilmesi ve yabancı toplumlar ile karşılıklı etkileşim içeren bir iletişim tarzının kurulması yeni amaç olmuştur. Dolayısıyla ilişkilerin sadece çıkar amaçlı kullanılmaması ve bu çabanın altında gizli bir ajandanın değil de şeffaflık ilkesinin olması bu keskin dönüşüm sonrası kamu diplomasisinin başarı unsurlarından birisi olarak ön plana çıkmıştır (Seib, 2009, s. 772-786).

Kamu diplomasisinin yaşadığı ikinci dönüşüm ise 11 Eylül Saldırıları sonrasında gerçekleşmiştir. Devletlerin güvenlik algısını baştan aşağı değiştiren bu saldırılar Soğuk Savaş süresince sadece devletlerden tehdit algılayan diğer devletlerin terör örgütleri gibi mikro yapılardan da tehdit algılamalarını sağlamıştır. Soğuk Savaş dönemindeki gibi sert gücün etkili olamayacağı bu yeni dönemde teröre karşı savaş ve terörün kaynaklarının engellenmesi çabası neticesinde kamu diplomasisi faaliyetleri daha da önem kazanmıştır (Plaisance, 2005, s. 250-268).

Bu iki dönüşüm ile birlikte kamu diplomasisi faaliyetleri de çeşitlenmiş ve kamu diplomasisi alanında farklı kuramlar ve yaklaşımlar ortaya atılmıştır. Alanda çalışan kişilerin yarattığı yaklaşımlar ile birlikte kamu diplomasisi özünde iletişim temelli içerisinde etkileşimi de içeren karşıya kendini anlatırken onu da anlamaya çalışan bir eylem olarak kendisini göstermeye başlamıştır. Bu minvalde de ortaya farklı kamu diplomasisi modelleri ve buna uygun kurumlar ile eylemler ortaya çıkmıştır.

2.1. Yumuşak Gücün Kaynakları

Yumuşak gücün temel kaynakları, bir ülkenin uluslararası alanda diğer devletler ve halklar üzerinde olumlu bir etki yaratmasını sağlayan unsurlardan oluşmaktadır. Joseph Nye (2004) tarafından ortaya atılan bu kavram, askeri güç ve ekonomik yaptırımlar gibi zorlama araçlarının ötesinde, bir ülkenin cazibesi ve değerlerinin yayılma kapasitesiyle güç kazanmasını ifade etmektedir. Bu bağlamda, yumuşak gücün dört temel kaynağı bulunmaktadır:

- Kültür
- Siyasi değerler
- Dış politika
- Eğitim

Kültür, bir toplumun değerlerini, normlarını, inançlarını, yaşam tarzını ve sanat, müzik, dil, edebiyat gibi öğelerini içeren geniş kapsamlı bir olgudur. İnsan topluluklarının yaşadıkları coğrafya, tarih ve toplumsal etkileşimler neticesinde oluşturdukları bu değerler bütünü, toplumların kimliklerini şekillendiren en temel unsurlardan biridir. Kültür, bireylerin ve toplumların kimliğini belirlemenin ötesinde, devletlerin uluslararası arenada nasıl algılandığını da doğrudan etkileyen bir araç haline gelmiştir. Kültürün uluslararası ilişkilerdeki rolü, sadece devletler arası diplomatik ilişkilerle sınırlı kalmamakta, aynı zamanda halklar arasındaki etkileşimler üzerinden de güçlü bir bağ kurulmasına imkân tanımaktadır.

Geleneksel kültür, toplumların uzun yıllar boyunca nesilden nesile aktardığı değerler, inançlar, ritüeller, sanatlar ve geleneklerden oluşmaktadır. Geleneksel kültür, bir toplumun tarih boyunca biriktirdiği kolektif bilinci, kimliği ve hafızayı temsil etmektedir. Bu anlamda, geleneksel kültür bir toplumun köklerine, tarihi bağlarına ve geçmişten bugüne süregelen toplumsal normlara dayanmaktadır (Nye, 2004, s. 2-4). Geleneksel kültür, halk oyunları, el sanatları, geleneksel müzikler, tarihi yapılar ve dinsel ritüeller gibi unsurlarla kendini göstermektedir. Geleneksel kültürün en önemli özelliklerinden biri, toplumların iç dinamiklerine bağlı olarak yüzyıllar boyunca korunarak bugüne ulaşmış olmasıdır. Bu kültürel unsurlar, toplumların kolektif kimliklerini tanımlamalarına yardımcı olmakla kalmayıp, aynı zamanda uluslararası arenada kendilerini farklı kültürlerden ayıran temel öğeler olarak da işlev görmektedir. Örnek vermek gerekirse; Türkiye'nin geleneksel kültürü, Türk halk müziği, Osmanlı mimarisi, ebru sanatı ve Mevlevi dervişlerinin ritüelleri gibi unsurlarla dünya çapında tanınmakta ve Türk kültürünün özgün yönlerini sergilemektedir. Geleneksel kültür, uluslararası arenada bir toplumun derinlikli bir kimliğe sahip

olduğunu göstermek ve bu kimliği cazip kılmak için kullanılan önemli bir yumuşak güç unsuru haline gelmiştir (Smith, 1991, s. 67-69).

Popüler kültür, geleneksel kültürden farklı olarak modern toplumların sanayi devriminden bu yana gelişen, kitle iletişim araçları ve teknoloji ile hızla yayılan, tüketim odaklı kültürel ürünler bütünü olarak tanımlanmaktadır. Popüler kültür, müzik, sinema, televizyon dizileri, moda, spor ve edebiyat gibi alanlarda küresel çapta etkili olan ve geniş kitleler tarafından tüketilen kültürel unsurları içermektedir (McGray, 2002). Bir toplumun popüler kültürü, o ülkenin yaşam biçimi, değerleri ve eğilimleri hakkında geniş kitlelere bilgi verirken, bu kültürel ürünler aynı zamanda bir ülkenin uluslararası alanda daha görünür olmasına katkı sağlamaktadır. Örnek vermek gerekirse; ABD, popüler kültürü en etkili kullanan ülkelerden biridir. Hollywood filmleri, Amerikan müzik endüstrisi, fastfood zincirleri ve moda markaları, Amerikan yaşam tarzını küresel ölçekte cazip kılmakta ve ABD'nin yumuşak gücünü pekiştirmektedir. Bu kültürel ürünler, Amerikan değerlerinin dünya genelinde benimsenmesine yol açmakta ve ABD'nin uluslararası etkisini artırmaktadır. Japonya da anime, manga ve video oyunları aracılığıyla popüler kültürünü küresel düzeyde yaymış ve bu yolla uluslararası etkisini artırmıştır (McGray, 2002, s. 44-54). Bu bağlamda, popüler kültür, bir ülkenin dünya çapında kültürel etkisini genişletmesine ve küresel düzeyde kabul görmesine yardımcı olmaktadır.

Bir ülkenin siyasi değerleri, yumuşak güç kapasitesinin diğer bir önemli kaynağını oluşturmaktadır. Demokrasi, insan hakları, hukukun üstünlüğü, bireysel özgürlükler gibi siyasi değerler, bir ülkenin uluslararası düzeyde çekiciliğini artıran unsurlardır (Keohane & Nye, 1998, s. 90-92). Siyasi değerler, bir ülkede gerçek manada içselleştirildiğinde ve uygulandığında, o ülkenin değer sistemine ve siyasi yapısına yönelik bir sempati oluşmakta ve uluslararası arenada o ülkenin daha fazla destek bulmasına ve politikalarının meşruiyet kazanmasına yol açmaktadır. Batı demokrasilerinin, özellikle de ABD ve Avrupa ülkelerinin, siyasi değerler üzerinden yumuşak güç elde etme stratejileri bu bağlamda dikkat çekicidir. Özellikle Soğuk Savaş sonrası dönemde Batı demokrasileri, demokrasiyi teşvik eden politikalar izleyerek ve insan haklarını savunarak, dünya genelinde geniş bir yumuşak güç kazanmışlardır (Nye, 2011, s. 105). Ancak, bu tür siyasi değerlerin etkili olabilmesi için bir ülkenin iç politikası ile dışarıya sunduğu imaj arasında tutarlılık olması gerekmektedir. İç politikada demokrasiyi savunurken dış politikada otoriter rejimleri desteklemek veya insan hakları ihlallerine göz yummak, bir ülkenin yumuşak güç kapasitesine zarar verebilmektedir (Walt, 2005, s. 105-120). Bu nedenle, bir ülkenin siyasi değerlerinin yumuşak güç olarak işlev görebilmesi için güvenilir ve tutarlı bir dış politika izlenmesi zorunlu görülmektedir. Bir ülkenin siyasi değerleri, küresel normları şekillendirme ve diğer devletlerin politikalarını etkileme gücüne sahiptir. Örneğin, Avrupa Birliği'nin demokrasi, insan hakları ve sosyal adalet gibi değerler üzerinden yürüttüğü politikalar, Doğu Avrupa'daki birçok ülkede demokratik dönüşümleri teşvik etmiş ve bu ülkelerle AB arasında daha güçlü bağlar kurulmasına olanak sağlamıştır. Bu da AB'nin bölgesel ve küresel düzeyde yumuşak güç kazanmasına katkıda bulunmuştur (Schimmelfennig, 2012, s. 702-722).

Yumuşak gücün bir diğer kaynağı, bir ülkenin izlediği dış politikalar ve bu politikaların uluslararası toplumda nasıl algılandığıdır. Barışçıl, işbirliğine dayalı ve çok taraflı dış politikalar, bir ülkenin uluslararası arenada olumlu bir imaj oluşturmaya katkı sağlamaktadır. Özellikle çatışmaların çözümünde arabuluculuk yapmak, insani yardımlar sağlamak ve kalkınma projelerine destek vermek, bir ülkenin yumuşak güç kapasitesini artıran faktörler arasında yer almaktadır. Bir ülkenin uluslararası arenada güvenilir bir arabulucu veya işbirliği ortağı olarak algılanması, o ülkenin dış politika araçlarıyla yumuşak güç kazanmasını sağlamaktadır. Örneğin, Norveç'in 1990'larda İsrail-Filistin barış sürecinde arabuluculuk yapması, uluslararası arenada olumlu bir algı yaratmış ve ülkenin yumuşak gücünü pekiştirmiştir. Aynı şekilde, Japonya gibi ülkeler de savaş sonrası dönemde daha çok kalkınma yardımları ve uluslararası işbirliği projelerine odaklanarak yumuşak güçlerini artırma yoluna gitmişlerdir. 1977 yılında Japonya, Fukuda Doktrini ile Güneydoğu Asya ülkeleri ile ilişkilerini güçlendirme taahhüdünde bulunmuş ve bu çerçevede bölgeye büyük miktarlarda kalkınma yardımı sağlamıştır. Japonya'nın ASEAN ülkelerine sağladığı bu yardımlar, altyapı yatırımları, eğitim projeleri ve teknoloji transferi gibi çeşitli alanlarda gerçekleşmiştir. Endonezya bu yardımlardan önemli ölçüde faydalanmıştır. Japonya, Endonezya'da enerji, ulaşım ve endüstriyel altyapının gelişimine büyük katkı sağlamış, bunun karşılığında ise Endonezya ile güçlü ekonomik ve diplomatik bağlar kurmuştur. Japonya'nın Endonezya'da finanse ettiği Suramadu Köprüsü Projesi, Endonezya'nın ekonomisinin canlanmasına yardımcı olmuş ve ülkenin iç ve dış ticaretini hızlandırmıştır. Bu gibi projeler, Japonya'nın bölgedeki yumuşak gücünü artırmış ve Japonya'nın barışçıl kalkınma ortağı imajını pekiştirmiştir.

Bir diğ er yumuşak g¼c kaynağı olan eğitim, bir ¼lkenin uluslararası d¼zeyde cazip hale gelmesini sağlayan ve uzun vadeli etkiler yaratan en önemli yumuşak g¼c unsurlarından biri olarak kabul edilmektedir (Lee, 2015, s. 353-374). Eğitim, yalnızca bireyler arasındaki bilgi aktarımını sağlamakla kalmamakta; aynı zamanda k¼lt¼rel değerlerin, sosyal normların ve ideolojik yaklaşımların diğer ¼lkelere aktarılmasına da olanak tanımaktadır. Bu bağlamda, eğitim, bir ¼lkenin k¼lt¼rel ve ideolojik değerlerini başka ¼lkelerle paylaşarak uluslararası alandaki etkisini artırmaya katkı sağlamaktadır. Bir ¼lkenin eğitim sisteminin kalitesi ve uluslararası d¼zeyde sunduğu eğitim fırsatları, o ¼lkenin yumuşak g¼c¼n¼n temel dayanaklarından birini oluşturmaktadır. Yabancı ¼đrencilere ev sahipliği yapmak, uluslararası işbirliklerini geliştirmek ve akademik başarılarını k¼resel ¼lçekte tanıtmak, eğitim sistemi ¼zerinden yumuşak g¼c inşa etmenin anahtarları arasında yer almaktadır. Yabancı ¼đrenciler, eğitim aldıkları ¼lkenin k¼lt¼rel değerlerine maruz kaldıkları i¼in, bu ¼đrenciler kendi ¼lkelerine d¼nd¼klerinde aldıkları eğitimin etkisiyle eğitim aldıkları ¼lkenin k¼lt¼rel ve sosyal normlarını benimseme eğilimindedirler. Bu durum, eğitim yoluyla ¼lkeler arası uzun vadeli ve olumlu ilişkilerin kurulmasına katkı sağlamaktadır (Lee, 2015, s. 353-374).

Eğitim, uzun vadeli etkiler yaratan bir ara¼ olarak değerlendirilmektedir (Lee, 201 s. 353-374). Bu sebeple, yumuşak g¼c stratejilerinde s¼rd¼r¼lebilir bir yatırım niteliği taşımaktadır. Bir ¼lkenin eğitim sistemi, bilimsel ve k¼lt¼rel birikimi, uluslararası ¼đrenciler ve akademisyenler i¼in cazibe merkezi haline geldiğinde, o ¼lkenin k¼lt¼rel değerleri ve sosyal normları da k¼resel d¼zeyde yayılmaktadır. Bu s¼re¼te eğitim, sadece bilimsel bilginin aktarılmasını sağlamakla kalmamakta; aynı zamanda değerlerin, toplumsal normların ve k¼lt¼rel kodların da diğer ¼lkelerle paylaşılmasına olanak tanımaktadır. Eğitim sistemlerinin uluslararası ¼đrencilere sunduğu fırsatlar, bir ¼lkenin k¼resel cazibesini artırmakta ve bu sayede yumuşak g¼c stratejisinin temel unsurlarından biri haline gelmektedir.

Bir ¼lkenin eğitim sistemi, yumuşak g¼c stratejilerinin merkezinde yer almakta ve uluslararası ¼đrenci değerrişim programları, burs fırsatları ve k¼resel akademik işbirlikleri bu s¼re¼te önemli roller ¼stlenmektedir. Bu stratejiler, yalnızca bilimsel ve teknolojik bilgi transferini değil, aynı zamanda k¼lt¼rel etkileşimleri de m¼mk¼n kılmaktadır. Eğitim yoluyla oluşan k¼lt¼rel etkileşimler, uzun vadede halklar arasındaki bağları g¼c¼lendirmekte ve bu bağların diplomatik ve ekonomik işbirliklerine d¼n¼řmesine katkıda bulunmaktadır. Eğitim, bir ¼lkenin diğer ¼lkelerle dostluk ve işbirliği ilişkileri kurmasını sağlayan uzun vadeli ve kalıcı bir yumuşak g¼c aracı olarak işlev g¼rmektedir.

Uluslararası d¼zeyde kabul g¼ren saygın eğitim kurumlarına sahip olan ¼lkeler, eğitim sistemleri ¼zerinden yumuşak g¼c¼lerini etkin bir şekilde kullanabilmektedir. Akademik başarıları ve uluslararası ¼đrencilere sundukları fırsatlarla tanınan ¼niversiteler, buldukları ¼lkenin yumuşak g¼c stratejisine katkı sağlamaktadır. Uluslararası ¼đrenciler, bu ¼niversitelerde aldıkları eğitim sayesinde o ¼lkenin bilimsel ve k¼lt¼rel değerlerine maruz kalmakta ve bu değerler, ¼đrencilerin kendi ¼lkelerine d¼nd¼klerinde uluslararası k¼lt¼rel etkileşimler yaratmasına olanak tanımaktadır. Eğitim aracılığıyla oluşan bu k¼lt¼rel etkileşimler, ¼lkeler arasında daha g¼c¼l¼ bağların kurulmasına katkı sağlamakta ve bu bağlar, uzun vadede diplomatik ve ekonomik ilişkilerin g¼c¼lenmesine imk¼n tanımaktadır.

Eğitimin yumuşak g¼c ¼zerindeki etkisi, sadece bireyler d¼zeyinde kalmamakta; aynı zamanda devletler arası ilişkilerde de kendini g¼stermektedir. Eğitim sistemleri aracılığıyla kurulan bağlar, kısa vadeli etkileşimlerle sınırlı kalmayıp, uzun vadeli ve s¼rd¼r¼lebilir ilişkilerin temellerini atmaktadır. Bu bağlamda eğitim yoluyla ¼lkeler arasında oluşan etkileşimler, ¼lkeler arası ilişkilerin g¼c¼lenmesine katkı sağlamakta ve bu s¼re¼te ¼lkeler arasındaki diplomatik ilişkiler daha sağlam bir temele oturmaktadır. Eğitim, bir ¼lkenin uluslararası arenada cazip hale gelmesini sağlayan en kritik unsurlardan biri olarak değerlendirilmekte; y¼ksek kaliteli bir eğitim sistemi, uluslararası ¼đrencilere sunduğu fırsatlarla bir ¼lkenin yumuşak g¼c stratejisine hizmet etmektedir. Bu ¼đrenciler, eğitim aldıkları s¼re boyunca o ¼lkenin k¼lt¼rel, sosyal ve bilimsel değerlerine maruz kalmakta; bu değerleri kendi ¼lkelerine taşıyarak, eğitim aldıkları ¼lkenin k¼lt¼rel el¼ileri haline gelmektedirler. Eğitim, uzun vadede bir ¼lkenin k¼resel etkisini s¼rd¼r¼lebilir kılmakta ve bu etkiyi halklar arası ilişkiler aracılığıyla g¼c¼lendiren bir ara¼ olarak işlev g¼rmektedir (Lee, 2015, s. 353-374). Eğitim yoluyla oluşan k¼lt¼rel ve bilimsel etkileşimler, bir ¼lkenin yumuşak g¼c stratejisinin s¼rd¼r¼lebilir hale gelmesine katkıda bulunmaktadır. Eğitim sistemleri, ¼lkeler arasında k¼pr¼ler kurmakta ve bu k¼pr¼ler aracılığıyla uzun vadeli diplomatik ve ekonomik ilişkilerin temelleri atılmaktadır. Bu bağlamda eğitim, yumuşak g¼c¼n¼n en kritik ve uzun vadeli etkiler yaratan unsurlarından biri olarak g¼r¼lmektedir. Eğitim yoluyla kurulan ilişkiler, ¼lkeler arası işbirliğini pekiştirmekte ve bu işbirliği s¼re¼leri, uluslararası d¼zeyde barış ve istikrarın sağlanmasına katkıda bulunmaktadır.

Yumuşak güç, kültür, siyasi değerler, dış politika ve eğitim gibi unsurların stratejik bir biçimde kullanılmasıyla, bir ülkenin uluslararası arenadaki etkisini güçlendirme potansiyeline sahiptir. Bu unsurlar, bir ülkenin çekicilik yoluyla diğer devletler ve halklar üzerinde kalıcı etkiler bırakmasına olanak tanırken, uzun vadede güvenilirlik ve tutarlılık temelinde sürdürülebilir bir imaj oluşturmaya yardımcı olmaktadır. Siyasi ideallerin yayılması ve etkili dış politika hamleleri, yumuşak gücün temel taşlarını oluştururken, eğitim bu unsurlar arasında en kritik ve uzun vadeli etkilere sahip olanıdır. Eğitim, bir ülkenin sadece bilgi değil, aynı zamanda değerlerini ve normlarını da uluslararası düzeyde paylaşmasına olanak tanımaktadır. Bu bağlamda, eğitim, yumuşak gücün en etkili ve uzun vadeli sonuçlar doğuran kaynağı olarak öne çıkmaktadır.

2.2. Kültürel Diplomasi

Kamu diplomasisi interdisipliner bir alan olması ve bünyesinde uluslararası ilişkilerden iletişime kadar birçok farklı alanı kapsamasından mütevellit oldukça dinamik ve değişken bir alandır. Bu sebeple de her modelin kamu diplomasisine yaklaşımı ve önerdiği çözüm farklılık arz etmektedir. Geoffrey Cowan ve Ameali Arsenault kamu diplomasisini katmanlara ayırmış ve monolog, diyalog ve işbirliği ekseninde yaklaşmıştır (Cowan & Arsenault, 2008, s. 10-30). John Robert Kelly ise kamu diplomasisini enformasyon, etkileme ve katılım olarak üç ayrı yaklaşım üzerinden incelemiştir (Kelly, 2009, s. 92-105). Rohanda S. Zaharna kamu diplomasisinde Enformasyonel ve İlişkisel İletişim Modeli olarak iki farklı model ile kamu diplomasisini model oluşturmuş ve kamu diplomasisini politik amaçlar üzerinden değerlendirmiştir. Kamu diplomasisi alanında en kapsamlı sınıflandırma ve tanımlamalardan birisi ise Nicholas J. Cull tarafından gerçekleştirilmiştir. Cull kamu diplomasisini işlevlerine göre sınıflandırarak dinleme, savunma, kültürel diplomasi, değişim diplomasisi, uluslararası yayıncılık olarak belirlemiştir (Cull, 2008, s. 31-54). Cull'un tanımlamasında yer alan sınıflandırmanın parçaları olan kültürel diplomasi 21. yüzyılda en çok kullanılan kamu diplomasisi yöntemlerinden olmuştur. Devletlerin yumuşak gücün en önemli kaynağı olarak kabul edilebilecek olan kültürü yabancı toplumlara yaymasının bir yolu olan kültürel diplomasi sayesinde ülkenin kültürü temel alınarak tüm dünyaya tanıtılması amaçlanmaktadır (Cull, 2008, s. 31-54).

Kültürel diplomasi tek taraflı olarak gerçekleştirilen bir eylem değildir. Karşılıklı olarak ilişkileri güçlendirmek ve kültürel işbirliği ile alışverişi sağlamaya yönelik gerçekleştirilen eylemlere kültürel diplomasi adı verilmektedir. Dolayısıyla kültürel diplomasi bünyesinde karşılıklı kültürlere saygı ve farkındalık içermektedir. Bu karşılıklı etkileşim ise çoğu zaman eğitim, kültür, teknik ve bilim alanlarını da bünyesine alan dış politika faaliyetleri çerçevesinde gerçekleşmektedir (Belanger, 1999, s. 677-699). Bu faaliyetlerde karşılıklı olarak etkileşim içerisine girmek ve yabancı toplumların sempatisini kazanabilmek ise uzun vadeli bir eylemdir (L'Etang, 2009, s. 607-626). Geniş bir tanımlama yapmak gerekirse kültürel diplomasi, ülkenin kültürel kaynaklarını yabancı toplumlar nezdinde bilinir kılmaya çalışmak ve kültürün yayılımını destekleyerek uluslararası arenada toplumları yönetme çabası olarak belirtilebilir.

Kültürün bir araç olarak modellenerek yabancı toplumlara ihraç edilmesi sonucunda yabancı toplumların bu kültürü kabullenmesi onaylaması ve sempati beslemeye başlamaları kısa vadede gerçekleştirilecek bir hedef olmamakla birlikte bu eylem genellikle çeşitli kurumlar çerçevesinde gerçekleştirilmektedir. Devlet ya da sivil toplum kuruluşları bu anlamda diyalog geliştirmek, toplumlar arasında güven inşa etmek ve etkileşim yaratma amacıyla dizayn edilmekte ve bunu da kültür kaynağını kullanarak gerçekleştirmektedirler. Türk Maarif Vakfı (Türkiye) British Council (Birleşik Krallık), L'institut Francais (Fransa) ve Goethe Enstitüsü (Almanya) ve benzeri gibi kurumlar bu amaçlar ile kurulmuşlardır.

Bu kurumlar ülkenin dış politika önceliklerine ve amaçlarına göre belirlenen alanlarda ve bölgelerde etkin olarak kültürel diplomasi faaliyetlerini gerçekleştirmeye başlamaktadır. Bu sebeple de kültürel diplomasi devletin dış politikasını da desteklemek ve yabancı toplumlar nezdinde de destek bulabilmek için yumuşak güç kaynaklarından birisi olan kültürün yayılmasını da kabul edilebilir (Mark, 2010, s. 62-83).

3. Türk Dış Politikasında Yumuşak Güç

Soğuk Savaş dönemi, dünya siyasetinin iki kutuplu bir yapıya büründüğü, ABD ve Sovyetler Birliği arasında hem ideolojik hem de jeopolitik bir mücadelenin yaşandığı bir süreç olarak tanımlanmaktadır. Bu dönemde devletler arası ilişkilerde sert güç unsurları, yani askeri ve ekonomik baskılar, ön planda yer alırken, yumuşak güç kavramı Soğuk Savaş'ın bitişine doğru şekillenmeye başlamıştır. Özellikle, sert gücün uluslararası ilişkilerde yetersiz kaldığı ve devletlerin birbirini etkileme yöntemlerinin değiştiği bir döneme girilmiştir. Bu bağlamda yumuşak güç, "başkalarını zorlamadan ya da rüşvet vermeden, onları kendi çıkarlarına uygun davranmaya ikna etme kabiliyeti" olarak tanımlanabilecektir (Nye, 2004, s. 5).

Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle birlikte, küresel rekabet sadece askeri ve ekonomik araçlar üzerinden değil, aynı zamanda ideolojik, kültürel ve diplomatik alanlarda da yoğunlaşmıştır. Bu yeni dönemde Türkiye, bölgesel ve küresel bir aktör olarak, uluslararası ilişkilerde etkinliğini artırmak amacıyla yumuşak güç politikalarına daha fazla önem vermeye başlamıştır. Türkiye'nin dış politika stratejileri, Soğuk Savaş'ın sona ermesi ve küreselleşme süreçlerinin hızlanmasıyla birlikte yeniden şekillenmiştir. Bu bağlamda, Türkiye'nin kültürel, tarihi ve jeopolitik avantajlarını kullanarak etkisini artırma çabası, yumuşak güç stratejilerinin merkezinde yer almaktadır.

Türk dış politikasında yumuşak güç stratejilerinin temelini, Türkiye'nin sahip olduğu değerler ve bu değerler üzerinden şekillenen politikalar oluşturmaktadır. Türkiye, geleneksel olarak insan hakları, adalet ve barış gibi evrensel değerlere vurgu yaparak, bölgesel istikrarı desteklemeyi hedeflemiştir. Bu bağlamda, özellikle insani yardım ve kalkınma politikaları aracılığıyla Türkiye, uluslararası arenada olumlu bir imaj oluşturmayı başarmıştır. Türkiye'nin bu politikaları, son yıllarda insani diplomasi olarak adlandırılan yaklaşımlar çerçevesinde değerlendirilmektedir (Keyman, 2010, s. 1-20). Türkiye, dış politikasında benimsediği bu değerlerle, demokratikleşme, insan hakları ve hukukun üstünlüğü gibi kavramları ön plana çıkararak, özellikle gelişmekte olan ülkelerde bir model ülke olarak gösterilmiştir. Maarif Vakfı gibi kuruluşlar, Türkiye'nin bu değerleri yayma misyonunun önemli bir parçası olarak uluslararası alanda faaliyet göstermekte, bu sayede Türkiye'nin yumuşak güç stratejisine doğrudan katkı sağlamaktadır (Davutoğlu, 2008, s. 77-96).

Türkiye'nin yumuşak güç stratejilerinin ikinci önemli ayağını, tarihsel ve kültürel mirası oluşturmaktadır. Türkiye, Osmanlı İmparatorluğu'nun mirasçısı olarak, Balkanlar, Orta Doğu ve Kuzey Afrika başta olmak üzere geniş bir coğrafyada tarihsel bağlarla sahip bulunmaktadır. Bu tarihsel bağlar, Türkiye'nin yumuşak güç kapasitesini şekillendirmekte ve bu bölgelerdeki ülkelerle güçlü bir kültürel yakınlık kurmasını sağlamaktadır. Osmanlı İmparatorluğu'nun geniş bir coğrafyada hüküm sürmesi, Türkiye'nin günümüzde bu coğrafyadaki nüfuzunu artırması için bir fırsat olarak değerlendirilmiştir (Öniş, 2012, s. 45-63). Türkiye, tarihini ve kültürünü ön plana çıkararak, ortak kültürel unsurlar üzerinden ülkelerle daha derin ilişkiler kurmayı hedeflemektedir. Türk dilinin, müziğinin ve sanatının bu bağlamda yaygınlaştırılması, Türkiye'nin yumuşak gücünü artırmada önemli bir araç olarak kullanılmaktadır. Maarif Vakfı'nın yurt dışında açtığı okullar, bu kültürel mirasın aktarımında önemli bir rol oynamaktadır. Bu okullarda Türkiye'nin tarihi ve kültürel değerleri öğretilmekte, bu sayede Türkiye ile diğer ülkeler arasındaki kültürel bağlar güçlenmektedir (Kirişçi, 2009, s. 29-56).

Türkiye'nin jeopolitik konumu, yumuşak güç stratejilerinin en önemli unsurlarından birini oluşturmaktadır. Türkiye, Asya ve Avrupa kıtalarının kesişim noktasında yer alması nedeniyle hem bölgesel hem de küresel çapta stratejik bir öneme sahiptir. Bu jeopolitik konum, Türkiye'nin uluslararası sistemdeki etkinliğini artırmak için büyük bir avantaj sağlamaktadır. Özellikle enerji hatlarının geçtiği bir bölgede bulunması, Türkiye'yi hem ekonomik hem de siyasi olarak önemli bir aktör haline getirmektedir. Türkiye, bu stratejik konumunu yumuşak güç politikalarıyla birleştirerek, bölgesel işbirliği ve istikrar sağlama yönünde çaba göstermektedir. Örneğin, Orta Asya ve Kafkasya'daki Türk cumhuriyetleriyle olan kültürel ve tarihi bağlar, Türkiye'nin bu bölgelerde yumuşak güç uygulamalarını etkin bir şekilde gerçekleştirmesine olanak tanımaktadır (Robins, 2013, s. 381-397).

Eğitim, Türkiye'nin yumuşak güç stratejisinin en önemli bileşenlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Türkiye, uluslararası öğrencilere sağladığı burslar, yurtdışında açtığı okullar ile sağladığı eğitim imkânları, değişim programları ve yabancı öğrencileri Türkiye'de ağırladığı yaz programları ile yumuşak gücünü pekiştirmekte ve küresel alanda etki yaratmaktadır. İlk olarak, Türkiye Bursları programı, Türkiye'nin eğitim alanındaki yumuşak güç uygulamalarının başında gelmektedir. Bu program, dünyanın çeşitli bölgelerinden gelen öğrencilere Türkiye'de eğitim fırsatı sunarak, Türkiye'nin eğitim sistemi ve kültürel değerlerini yaymakta ve Türkiye'nin uluslararası arenadaki etkisini artırmaktadır. Türkiye Bursları programı, hem bölgesel hem de küresel düzeyde Türkiye'nin akademik bir merkez haline gelmesine katkı sağlamaktadır. İkinci olarak, Türkiye'nin yurtdışında açtığı okullar, eğitim yoluyla

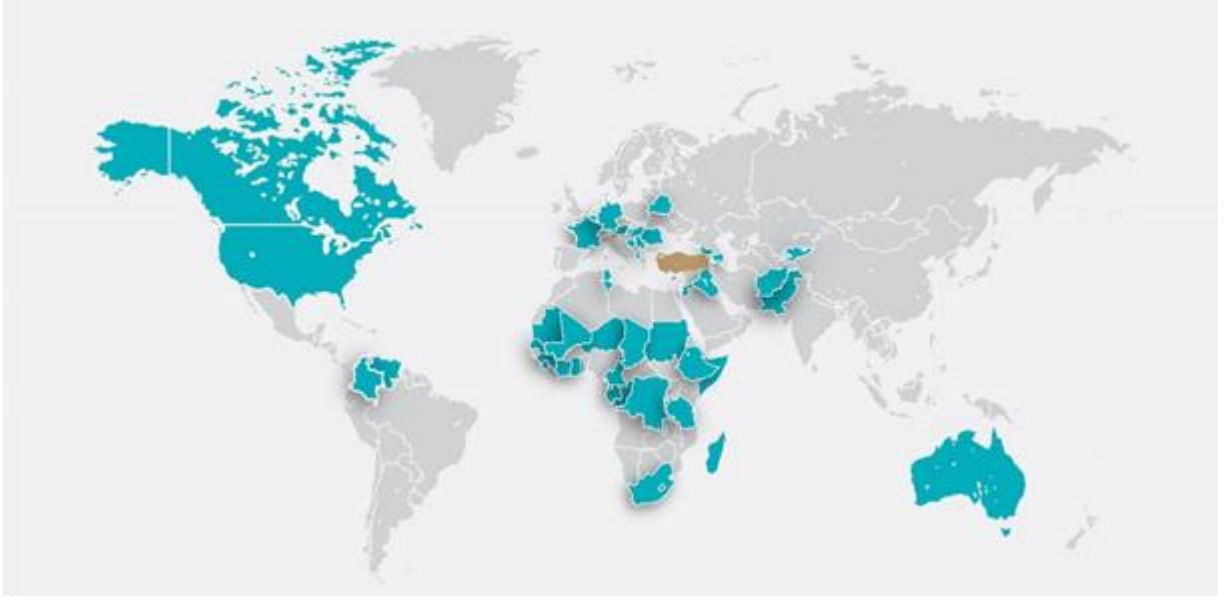
yumuşak gücünü pekiştirdiği bir diğer önemli alandır. Maarif Vakfı aracılığıyla Türkiye, farklı ülkelerde okullar açarak hem Türkiye'nin eğitim sistemini tanıtmakta hem de uluslararası alanda Türkiye'ye karşı olumlu bir imaj oluşturmaktadır. Bu okullar aracılığıyla, Türkiye ve diğer ülkeler arasında kültürel ve akademik bağlar güçlenmekte, bu da Türkiye'nin yumuşak güç kapasitesine uzun vadede katkı sağlamaktadır. Üçüncü olarak, Türkiye, değişim programları ve kısa süreli eğitim fırsatlarıyla da yumuşak gücünü pekiştirmektedir. Türkiye, yaz okulları ve akademik değişim programlarıyla yabancı öğrencileri Türkiye'de ağırlayarak, kültürel etkileşimi artırmakta ve Türkiye'ye karşı olumlu bir algı oluşturmaktadır. Özellikle eğitim alanında gerçekleştirilen bu faaliyetler detayına bakıldığında ise kamu diplomasinin bir araç olarak yumuşak gücü arttırmak için kullanıldığı da görülmektedir. Türkiye kamu diplomasisi ve yumuşak güç faaliyetleri çerçevesinde dış politikasını yeniden dizayn ederken buna uygun kurumlar da ihdas etmiştir. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, Yunus Emre Enstitüsü, Yurtdışı Türkler ve Akrabalar Topluluğu Başkanlığı, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı, TRT World, TRT Avaz, Anadolu Ajansı ve Türk Maarif Vakfı bu alanda oluşturulan ve Türk dış politikasının yeniden yapılanma sürecinde yumuşak güç ve kamu diplomasisi faaliyetleri yürüten kurumlardır. Eğitim ve kültür çerçevesinde bakıldığında ise Yunus Emre Enstitüsü ve Türk Maarif Vakfı kültürel diplomasi faaliyetlerini en yoğun şekilde yürüten iki kurum olarak göze çarpmaktadır. Bu kurumlar Türk kültürünü oluşturan unsurları yabancı toplumlar nezdinde yaymak bunu gerçekleştirirken de etkileşim sağlamak ve Türk kültürünün yabancı toplumlar nezdinde kabul edilmesini sağlamaya çalışmaktadır. Yunus Emre Enstitüsünün çalışmalarına bakıldığında kültürel diplomasi faaliyetleri eğitim aktiviteleri ve kültür sanat faaliyetleri olarak iki başlık altında yürütülmektedir. Türk kültürünün temellerinden birisini oluşturan Türkçe'nin yaygınlaşması için Balkanlarda yoğun olmak üzere açılan Yunus Emre Kültür Merkezleri'nde Türkçe dersleri verilmektedir. Aynı zamanda Türkçe eğitimini Avrupa Dil Standartları çerçevesinde standartlaştırmak için de Türkçe Yabancı Dil Sınavı hazırlanmıştır. Enstitü aynı zamanda yaz aylarında da Türk Yaz Okulu düzenlemekte ve yabancı öğrencilerin Türkçe ile tanışması ve aşinalığını arttırması sağlanmaya çalışılmaktadır. Enstitü aynı zamanda üniversitelerde Türkoloji kürsülerinin kurulmasına ve okullarda Türkçe dersinin seçmeli olarak okutulmasını da sağlayarak Balkanlarda yabancı toplumlar nezdinde Türk kültürünü yaygınlaştırmaya çalışmaktadır. Kültürel diplomasi alanında faaliyet gösteren bir diğer kurum ise Türk Maarif Vakfı'dır. 17 Haziran 2016 tarihli 6721 sayılı kanun ile kurulan Türk Maarif Vakfı, yurt dışında Türkiye Cumhuriyeti adına eğitim faaliyeti yürütme yetkisine sahip bir kuruluş olarak konumlandırılmış ve Türkiye'nin yurtdışındaki okulları tamamen Türk Maarif Vakfına bağlanmıştır. Bununla birlikte FETÖ/PDY'nin (Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanması) gerçekleştirmeye çalıştığı 15 Temmuz 2016 darbe girişimi sonrasında TMV yurtdışındaki FETÖ okullarını devralma görevini de üstlenmiştir. Yapılan görüşmeler ve imzalanan mutabakatlar ile birlikte FETÖ/PDY'nin yurtdışındaki okulları önce hükümetler tarafından kapatılmış sonrasında ise TMV'ye devri sağlanmıştır.

Sonuç olarak, Türkiye, yumuşak güç stratejilerini ve kültürel diplomasiyi uygularken, değerler ve politikası, tarihi ve kültürü, jeopolitik konumu ve coğrafyası gibi unsurların yanı sıra eğitim alanındaki faaliyetleriyle de etkisini artırmaktadır. Bu çok yönlü yaklaşım, Türkiye'nin uluslararası alanda daha güçlü bir aktör olmasına katkıda bulunmanın yanı sıra, hem bölgesel hem de küresel düzeyde kültürel etkileşimi teşvik etmektedir.

4. Türk Maarif Vakfı Örneği

Türk Maarif Vakfı, 17 Haziran 2016 tarihinde kabul edilen 6721 sayılı kanun ile kurulmuş olup, Türkiye'nin uluslararası alanda eğitim yoluyla yumuşak gücünü pekiştirmeyi hedefleyen stratejik bir kurumdur. Vakfın kuruluş amacı, FETÖ/PDY kontrolündeki okulların devralınması ve yeniden yapılandırılmasının yanı sıra, Türkiye'nin uluslararası eğitim alanında güçlü bir aktör haline gelmesine katkıda bulunmaktır (Maarif Vakfı, 2023). Bu bağlamda, Türk Maarif Vakfı, Türk eğitim sistemini dünya genelinde yaygınlaştırmayı, Türk kültürünü ve dilini tanıtmayı ve Türkiye ile diğer ülkeler arasında kalıcı ilişkiler kurmayı amaçlamaktadır.

2023 yılı itibarıyla, Maarif Vakfı, 52 ülkede 467 okul ve eğitim merkezi ile faaliyet göstermektedir (Maarif Vakfı, 2023). Bu okullarda on binlerce öğrenciye eğitim hizmeti sunulmaktadır. Vakfın faaliyet gösterdiği coğrafi alanlar, Türkiye'nin tarihsel ve kültürel bağlarının güçlü olduğu Orta Doğu, Balkanlar, Orta Asya ve Afrika gibi bölgeleri kapsamaktadır. Bu bölgelerde açılan okullar, Türk dilinin ve kültürünün yaygınlaşmasını sağlarken, aynı zamanda Türk eğitim sisteminin uluslararası alanda tanınmasına yardımcı olmaktadır.

Şekil 1. Dünyada Maarif

TMV'nin faaliyetleri dört ana kategoriye ayrılmaktadır. Bunlardan ilki eğitim alanıdır. Eğitim-öğretim kapsamında TMV'nin ilk hedefi, okul öncesi eğitimden yükseköğretime kadar her düzeyde eğitim kurumu açmaktır. Bu kurumlar, evrensel ölçekte kaliteli eğitim sunmayı amaçlar ve Türkçe'yi yabancı dil olarak öğrenen, akademik başarıda yüksek performans gösteren öğrencilere eğitim vermek için özel programlar uygular. Ayrıca, bu eğitim kurumları, Türkiye'deki Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarla düzenli işbirliği içindedir. Yabancı ülkelerdeki yükseköğretim kurumlarında eğitim gören öğrenciler, Türk üniversiteleriyle gerçekleştirilen değişim programlarına katılabilir, ortak projelerde yer alabilir ve burslardan faydalanabilirler. Daha alt seviyelerde ise TMV'nin açtığı okullarda eğitim gören öğrenciler, Türkiye'deki yaz kampları, kültürel etkinlikler, konferanslar, konserler ve yarışmalar gibi pek çok etkinliğe katılabilirler. TMV ayrıca çeşitli kurslar da düzenlemektedir. Bu kurslar, hem yaygın eğitim amaçlı hem de yabancı öğrencilerin akademik başarılarını artırmaya yönelik etüt merkezleri olarak faaliyet gösterebilmektedir. TMV, yurtdışında kurduğu etüt merkezleri aracılığıyla, eğitime ulaşım imkanı olmayan öğrencilerin akademik gelişimlerini desteklemeyi hedeflemektedir. Ayrıca, kültür merkezlerinin kurulması da bu alandaki önemli faaliyetlerden biridir. TMV, Yunus Emre Enstitüsü ile işbirliği yaparak kültür merkezleri açmaktadır. Bu merkezler, hem TMV bünyesindeki üniversitelere bağlı olarak hem de bağımsız bir şekilde kurulabilir. Kültür merkezlerinin ana amacı, Türk kültürünü ve dilini yaymak ve aynı zamanda kültürü bir yumuşak güç olarak kullanmaktır.

TMV'nin ikinci faaliyet alanı eğitim destek faaliyetleri olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda, TMV, ihtiyaç duyulan ülkelerde, o ülkelerin ilgili kurumlarının talepleri, toplumun ihtiyaçları ve kendi projeleri doğrultusunda kütüphaneler, laboratuvarlar, sanat ve spor alanları inşa etmektedir. Bu tesisler, TMV'nin eğitim-öğretim binalarının içinde yer alabileceği gibi, TMV'nin okul ya da üniversitesinin bulunmadığı bölgelerde bağımsız olarak da kurulabilmektedir. Eğitim destek faaliyetlerinin bir diğer önemli unsuru ise Türkiye Maarif Vakfı Kariyer Takip ve Rehberlik Sistemi'nin uygulanmasıdır. Bu sistem, TMV'nin okullarından mezun olan tüm öğrencilerin akademik ve profesyonel gelişimlerini düzenli bir şekilde izlemeye olanak tanımaktadır. Bu veriler, öğrencilerin okul sonrası başarılarını değerlendirmede kullanılmaktadır. Aynı zamanda, gelecekteki öğrencilerin daha verimli bir eğitim süreci geçirmeleri için faydalı bilgiler sunmaktadır.

TMV'nin üçüncü faaliyet alanı, eğitimi destekleyen yayınların hazırlanması ve yayılmasıdır. TMV, kendi okullarında ve üniversitelerinde eğitim süreçlerini desteklemek amacıyla yayın organları kurmaktadır. Bu yayınlar yalnızca TMV okullarında değil, başka okullarda da kullanılabilir. Ayrıca, TMV bünyesindeki uzman eğitimci tarafından çeşitli eğitim programları ve içerikler geliştirilmektedir. En yeni eğitim yöntemleri, Türk kültürüyle birleştirilerek ve küreselleşmeye dikkat edilerek oluşturulmakta ve TMV'nin tüm eğitim seviyelerinde uygulanan programlarda kullanılmaktadır. Bunun yanında, TMV, yeni eğitim metodları, tarzları ve ders müfredatları üzerine bilimsel araştırmalar ve Ar-Ge çalışmaları yapmaktadır. Bu çalışmalar, öğrencilerin akademik başarılarını artırmayı ve global rekabet düzeylerini yükseltmeyi hedeflemektedir. Ayrıca, TMV, Türk kültürü, eğitim tarzı, yeni müfredatlar ve eğitim modelleri ile ilgili sempozyumlar, çalıştaylar ve konferanslar düzenlemektedir. Bu etkinliklerle, TMV sürekli olarak standartlarını geliştirir ve değişen dünyaya hızla adapte olur. Konferans ve sempozyumlar, hem eğitim

kalitesini artırmak hem de Türk kültürünü yurtdışında yaymak amacıyla düzenlenmektedir. TMV'nin bir diğer önemli faaliyeti ise Türk kültürünü, Türkiye'yi ve TMV'nin çalışmalarını tanıtan süreli ve süresiz yayınlarda yer almasıdır. Bu yayınlar, TMV'nin faaliyetlerini tanıtanın yanı sıra, sempozyum, konferans ve çalıştayların sonuçlarını da içerebilmektedir. Ayrıca, TMV, gerçekleştirdiği faaliyetleri düzenli olarak süreli yayınlarla duyurmaktadır. Bu yayınlar, hangi ülkelerde TMV okullarının bulunduğu ve bu okullarda gerçekleştirilen etkinlikleri de kapsamaktadır.

TMV'nin burs ve barınma imkânları da sağlamaktadır. TMV, burs verme konusunda eğitim seviyesi sınırlaması getirmemektedir. Burslar, okul öncesi eğitimden yükseköğrenime kadar her seviyedeki ihtiyaç sahibi ve başarılı öğrencilere verilmektedir. Burslar, eğitim amaçlı burslar, nakdi yardımlar ve aynı destekler olarak üç ana kategoriye ayrılmaktadır. TMV, eğitim amaçlı verdiği burslar ve nakdi desteklerin yanı sıra, eğitim materyallerini de içeren aynı yardımlar sunmaktadır. Bu yardımlar arasında bilgisayar, tablet, defter, kitap ve çeşitli yazılımlar yer almaktadır. Ayrıca, TMV, barınma hizmetleri de sunmaktadır. Bu hizmet, hem TMV kurumlarında eğitim veren hem de eğitim gören bireyleri kapsamaktadır. Bu amaçla, öğrenci yurtları, lojmanlar ve pansiyonlar gibi çeşitli tesisler inşa edilmekte ve bu tesislerde TMV okullarında eğitim gören öğrencilere ve eğitim veren öğretmenlere barınma imkânı sağlanmaktadır.

Türk Maarif Vakfı, Türkiye'nin yumuşak güç stratejisinin merkezinde yer almakta ve kültürel diplomasi yoluyla Türkiye'nin uluslararası arenadaki etkisini artırmayı hedeflemektedir. Eğitim, Türkiye'nin yumuşak güç stratejisinde merkezi bir rol oynamaktadır ve bu strateji, uzun vadeli ve sürdürülebilir bir etki yaratma potansiyeline sahiptir (Özer, 2019, s. 129-145). Vakfın stratejisi, eğitimin sadece akademik başarılarla sınırlı olmadığını, aynı zamanda Türkiye'nin kültürel ve entelektüel mirasının dünya genelinde tanıtılmasını hedefleyen bir süreç olduğunu vurgulamaktadır (Gür, 2020, s. 1-25). Bu doğrultuda, Türk Maarif okulları, Türk dili ve kültürü dersleri, kültürel etkinlikler ve sosyal sorumluluk projeleri gibi birçok farklı program aracılığıyla Türkiye'nin kültürel diplomasi stratejisini desteklemekte ve yumuşak gücüne katkıda bulunmaktadır. Bu okullarda eğitim gören öğrenciler, Türkiye hakkında olumlu algılar geliştirmekte ve mezun olduktan sonra Türkiye'nin kültürel elçileri olarak hareket etmektedirler. Bu bağlamda, Maarif Vakfı'nın faaliyetleri, Türkiye'nin dış politikasında uzun vadeli ve kalıcı etkilere sahip olabilecek yumuşak güç unsurlarını içermekte ve Türkiye'nin bu ülkelerdeki kültürel ve diplomatik etkisini artırmaktadır. Eğitim yoluyla kurulan bu bağlar, Türkiye'nin uluslararası arenada daha güçlü ve etkin bir aktör haline gelmesine katkıda bulunmaktadır (Korkut, 2020, s. 59-67).

Türk Maarif Vakfı'nın açtığı okullar, kültürel diplomasi faaliyeti çerçevesinde Türk eğitim sistemini ve kültürel değerlerini dünya genelinde tanıtarak, Türkiye ile diğer ülkeler arasında bağlar kurulmasına katkı sağlamaktadır. Türk Maarif Vakfı'nın faaliyetleri, Türkiye'nin dış politikasında yumuşak güç kaynaklarından kültürün kültürel diplomasi çerçevesinde etkin bir şekilde kullanılmasını sağlamaktadır. Bu faaliyetler, Türkiye'nin uluslararası arenada daha güçlü bir aktör olarak yer almasına katkıda bulunurken, Türkiye'nin eğitim diplomasisi stratejisinin başarısını da gözler önüne sermektedir.

5. Sonuç

Türkiye, dış politikada sadece sert güce dayalı stratejilerle değil, aynı zamanda kültürel, diplomatik ve eğitsel unsurlar üzerinden yumuşak güç kapasitesini artırarak etkili bir aktör olma hedefindedir. Bu kapsamda, Maarif Vakfı, Türkiye'nin eğitim diplomasisi yoluyla uluslararası alandaki varlığını güçlendiren önemli bir yapı olarak öne çıkmaktadır.

Türkiye, tarihsel ve kültürel bağlarının güçlü olduğu bölgelerde Türk Maarif Vakfı aracılığıyla eğitim odaklı diplomasi yürütmekte, böylece eğitim sistemini ve kültürel değerlerini geniş kitlelere yaymaktadır. Vakfın dünya genelinde açtığı okullar, yalnızca öğrencilere eğitim vermekle kalmayıp, Türkiye'nin kültürel etkisini artıran ve diplomatik bağları pekiştiren uzun vadeli araçlar olarak işlev görmektedir. Eğitim yoluyla kurulan bu bağlar, Türkiye'nin ilgili ülkelerle daha derin ilişkiler geliştirmesine olanak tanıırken, gelecekte Türkiye ile yakın ilişkilere sahip olabilecek nesillerin yetişmesine katkı sağlamaktadır. Bu süreç, Türkiye'nin bölgesel ve küresel düzeyde daha güçlü bir aktör olmasını kolaylaştırmaktadır.

Maarif Vakfı'nın faaliyetleri, Türkiye'nin dış politikada sahip olduğu idealleri ve değerleri yayma amacını somutlaştırmaktadır. Eğitim diplomasisi, özellikle Türkiye'nin kültürel ve sosyal değerlerini daha geniş coğrafyalara tanıtarak yumuşak güç kapasitesini derinleştiren bir unsur olarak, Türkiye'nin dış politikasının temel taşlarından biri haline gelmiştir. Vakıf, birçok ülkede yürüttüğü eğitim faaliyetleri ile sadece bireyler üzerinde değil, aynı zamanda toplumsal ve siyasi düzeyde de etkili bir yapı oluşturmuştur. Bu bağlamda, Maarif Vakfı, Türkiye'nin diplomatik ilişkilerini sağlamlaştıran bir köprü

görevini üstlenmektedir. Özellikle Afrika, Orta Doğu ve Balkanlar gibi stratejik bölgelerde Maarif Vakfı'nın oynadığı rol, Türkiye'nin bu coğrafyalardaki etkisini artırmıştır. Bu bölgelerde eğitim alanında yürütülen projeler, Türkiye'nin yumuşak güç stratejisinin somut örneklerini oluşturmaktadır. Maarif Vakfı, Türkiye'nin bölgesel liderlik iddiasını desteklerken, aynı zamanda bu ülkelerde Türkiye'ye yönelik olumlu algıların oluşmasına katkıda bulunmuştur. Eğitim aracılığıyla kurulan bu bağlar, Türkiye'nin dış politikada sadece devletler arası ilişkilerde değil, aynı zamanda halklar arası etkileşimlerde de etkili bir aktör olmasını sağlamaktadır.

Eğitim diplomasisi, uzun vadeli ve sürdürülebilir bir yumuşak güç aracı olarak, Türkiye'nin uluslararası arenada güçlü bir imaj oluşturmaya olanak tanımaktadır. Maarif Vakfı, eğitim yoluyla sadece akademik bir etki yaratmakla kalmamakta, aynı zamanda Türkiye'nin kültürel, dilsel ve sosyal değerlerini uluslararası düzeyde temsil eden bir araç işlevi görmektedir. Bu strateji, Türkiye'nin yumuşak güç kapasitesini artırırken, diğer ülkelerle kurulan ilişkilerin derinleşmesine ve kalıcı hale gelmesine yardımcı olmaktadır.

Sonuç olarak, Türk Maarif Vakfı, Türkiye'nin yumuşak güç stratejisinin ve kültürel diplomasi faaliyetlerinin önemli bir unsuru olarak, eğitim yoluyla Türkiye'nin uluslararası etkisini artırmada kritik bir rol üstlenmektedir. Vakfın dünya genelinde yürüttüğü eğitim faaliyetleri, Türkiye'nin yumuşak gücünü ve kültürel diplomasi faaliyetlerini pekiştiren bir araç olarak, Türkiye'yi küresel ölçekte daha güçlü ve etkili bir aktör haline getirmiştir. Türkiye, Maarif Vakfı aracılığıyla eğitim faaliyetlerini başarıyla uygulayarak, yumuşak gücünü daha geniş kitlelere yaymayı ve dış politikadaki etkisini sürdürülebilir hale getirmeyi başarmıştır. Bu bağlamda, Maarif Vakfı'nın eğitim yoluyla sağladığı katkılar, Türkiye'nin yumuşak güç stratejisinin gelecekte de başarılı bir şekilde uygulanmasına olanak sağlayacak önemli bir temel oluşturmaktadır. Türkiye'nin uluslararası ilişkilerdeki etkisi, bu stratejik yaklaşım sayesinde, uzun vadeli ve kalıcı olacak şekilde gelişmeye devam edecektir. Eğitim, kültürel bağların kurulmasında ve güçlendirilmesinde kritik bir araç olmaya devam ederken, Türkiye'nin yumuşak güç kapasitesi bu stratejiyle daha da derinleşecektir.

Kaynakça

- Belanger, L. (1999). Redefining cultural diplomacy: Cultural security and foreign policy in Canada. *Political Psychology*, 20(4), 677–699.
- Cowan, G., & Arsenault, A. (2008). Moving from monologue to dialogue to collaboration: The three layers of public diplomacy. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 616(1), 10–30.
- Cull, N. J. (2008). Public diplomacy: Taxonomies and histories. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 616(1), 31–54.
- Davutoğlu, A. (2008). Turkey's foreign policy vision: An assessment of 2007. *Insight Turkey*, 77-96.
- Gautam, P., Singh, B., Singh, S., Bika, S. L., & Tiwari, R. P. (2024). Education as a soft power resource: A systematic review. *Heliyon*.
- Gür, B. (2020). Türkiye'nin eğitim diplomasisi ve Maarif Vakfı. *SETA Analiz*, (240), 1-25.
- Kelley, J. R. (2008). Between “take-offs” and “crash landings”: Situational aspects of public diplomacy. In N. Snow & P. M. Taylor (Eds.), *Routledge handbook of public diplomacy* (pp. 92–105). New York, NY: Routledge.
- Keohane, R. O., & Nye, J. S. (1998). Power and interdependence in the information age. *Foreign Affairs*, 77(5), 81-94.
- Keyman, F. E. (2010). Globalization, modernity and democracy: Turkish foreign policy 2009 and beyond. *Perceptions*, 15(3-4), 1-20.
- Kirişçi, K. (2009). The transformation of Turkish foreign policy: The rise of the trading state. *New Perspectives on Turkey*, 40, 29-56.
- Korkut, Ş. (2020). Education and soft power: Turkey's Maarif Foundation as an instrument of educational diplomacy. *Journal of Education and Social Research*, 10(3), 59-67.
- Lee, J. T. (2015). Soft power and cultural diplomacy: Emerging education hubs in Asia. *Comparative Education*, 51(3), 353-374.
- L'Etang, J. (2009). Public relations and diplomacy in a globalized world: An issue of public communication. *American Behavioral Scientist*, 53(4), 607–626.
- Maarif Vakfı Faaliyet Raporu. (2023). *Maarif Vakfı 2023 yılı faaliyet raporu*. İstanbul: Maarif Vakfı Yayınları.
- Mark, S. L. (2010). Rethinking cultural diplomacy: The cultural diplomacy of New Zealand, the Canadian Federation, and Quebec. *Political Science*, 62(1), 62–83.
- Mearsheimer, J. J. (2001). *The tragedy of great power politics*. W.W. Norton & Company.
- McGray, D. (2002). Japan's gross national cool. *Foreign Policy*, 130, 44-54.
- Morgenthau, H. J. (1973). *Politics among nations*.
- Nye, J. S. (2004). *Soft power: The means to success in world politics*. Public Affairs.
- Nye, J. S. (2008). *The powers to lead*. Oxford University Press.
- Nye, J. S. (2011). *The future of power*. PublicAffairs.
- Öniş, Z. (2012). Turkey and the Arab Spring: Between ethics and self-interest. *Insight Turkey*, 14(3), 45-63.
- Özer, M. (2019). Turkish Maarif Foundation and education diplomacy. *Turkish Policy Quarterly*, 18(1), 129-145.
- Plaisance, P. L. (2005). The propaganda war on terrorism: An analysis of the United States' "shared values" public diplomacy campaign after September 11, 2001. *Journal of Mass Media Ethics*, 20(4), 250–268.
- Robins, P. (2013). Turkey's 'double gravity' predicament: The foreign policy of a newly activist power. *International Affairs*, 89(2), 381-397.

- Schimmelfennig, F. (2012). Europeanization beyond the member states. *Journal of European Public Policy*, 19(5), 702-722.
- Seib, P. (2009). Public diplomacy and journalism: Parallels, ethical issues, and practical concerns. *American Behavioral Scientist*, 52(5), 772–786.
- Smith, A. D. (1991). *National identity*. University of Nevada Press.
- Türkiye Maarif Vakfı. (2024). Dünyada Maarif. Türkiye Maarif Vakfı. <https://turkiyemaarif.org/page/dunyada-maarif>
- United States Congress House Committee on Foreign Affairs. (1963). *Hearings, reports and prints of the House Committee on Foreign Affairs: Part I* (Vol. 1). Washington, DC: Committee on Foreign Affairs.
- Walt, S. M. (2005). Taming American power. *Foreign Affairs*, 84(5), 105-120.
- Waltz, K. N. (1979). *Theory of international politics*. Addison-Wesley.
- Wilson, E. J. (2008). Hard power, soft power, smart power. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 616, 110–124.
- Wojciuk, A., Michalek, M., & Stormowska, M. (2015). Education as a source and tool of soft power in international relations. *European Political Science*, 14(3), 298-317.